

શેતાન ક્યારે ફાવે

— યશવંત મહેતા

એક ફેરિયો હતો. એ કાપડની ફેરી કરતો. ગામેગામ ફેરીને કાપડ વેચતો.

એક દિવસની વાત છે. ફેરિયો એકથી બીજે ગામ જતો હતો. મારગમાં એક ગાઢ જંગલ આવ્યું. જંગલમાંથી નીકળતાં વાર લાગી. સૂરજ આથમી ગયો. ફેરિયાને ડર તો લાગ્યો; પરંતુ એ મન મક્કમ કરીને ચાલતો રહ્યો.

પણ એકાએક એ થંભી ગયો. ચાર મોટામોટા ઓળા એનો રસ્તો રોકીને ઊભા હતા. અંધારે પણ ચમકતા, વિકરાળ ચહેરાવાળા અને મોટા મોટા દાંતવાળા એ ઓળા હતા. એમને રસ્તા આડા ઊભેલા જોઈને ફેરિયાએ ધીમે અવાજે પૂછ્યું, 'કોણ છો તમે?'

પેલા લોકોમાંના એકે ઘોઘરે ઘાંટે સામું પૂછ્યું, 'અબે, તું બોલ ને; તું કોણ છે?'

ફેરિયો કહે, 'હું તો ગરીબ ફેરિયો છું. ગામેગામ ફેરીને કાપડ વેચું છું.'

'તો સાંભળ ! અમે શેતાનના દૂત છીએ. અમે તારા જેવા જ કોઈકની રાહ જોતા હતા. અમારે

કાપડ જોઈએ છે. બતાવ !'

ફેરિયો થરથર ઘૂંજવા લાગ્યો. એને લાગ્યું કે શેતાનના સાગરીતોને કાપડ આપી દેવું જ જોઈએ. જો કાપડ નહિ આપું તો એ પ્રાણ હરી લેશે.

શેતાનના સાગરીતો ફેરિયાનો ડર સમજી ગયા. એ કહે, 'બંધુ, તું ડરીશ નહિ. અમે તારું કાપડ મફતમાં પડાવી લેવા માગતા નથી. આજે અમને કાપડ આપો; કાલે આ જ વેળાએ અહીં આવીને એના પૈસા લઈ જજો.'

ફેરિયાએ લગીર નિરાંત થઈ. એણે શેતાનના સાગરીતોને કાપડના તાકા બતાવ્યા. જેને જેટલું જોઈતું હતું એટલું કાપડ એણે આપ્યું. શેતાનો જંગલની અંદર દોડી ગયા અને ફેરિયાએ ઘરનો મારગ લીધો.

વળતા દિવસની સાંજે ફેરિયો પેલી જગાએ પહોંચી ગયો. એણે જોયું કે શેતાનના સાગરીતો એની રાહ જોતા બેઠા છે. પણ એમાં એક શેતાન નહોતો. પેલા ત્રણેય શેતાનોએ પોતે ખરીદેલ કાપડના પૈસા ચૂકવી દીધા. પણ એક શેતાન આવ્યો જ નહોતો. શેતાનોના સરદારે કહ્યું, 'એને નાણાં નથી મળ્યાં લાગતાં. કદાચ કાલે એ નાણાં લઈને આવશે. તમે કાલે અહીં આવજો અને પૈસા લઈ જજો.'

ફેરિયો બીજે દિવસે પણ એ જગાએ ગયો. પણ બીજે દિવસેય શેતાનનો સાગરીત ન આવ્યો.

જો કે ત્રીજે દિવસે એ મળી ગયો. એણે કાપડની કિંમતના પૈસા ફેરિયાને આપી દીધા. એટલું જ નહિ, બે દહાડા મોડું થયું એ બદલ માફી માગી.

ફેરિયો કહે, 'મહેરબાન, તમે તો શેતાનના સેનાની છો. ધારો ત્યારે પૈસા લઈ આવો. છતાં તમને બે દિવસ મોડું કેમ થયું?'

શેતાન કહે, 'ભાઈ, તમે માનો છો એવું નથી. અમારી પાસેય કાંઈ ખજાના નથી રહેતા. અમે તો તમારી માણસોની બુરાઈઓ પર જીવીએ છીએ.'

ફેરિયાએ પૂછ્યું, 'એ કેવી રીતે?'

શેતાન કહે, 'માણસ જ્યાં સુધી કશી ભૂલ ન કરે ત્યાં સુધી અમને કશું ન મળે. મારો જ દાખલો લો ને ! મારે તમને કાપડની કિંમતના રૂપિયા આપવાના હતા, બરાબર ? એટલે હું શહેરની એક દુકાને જઈને બેઠો. એ દુકાનમાં બે ભાગીદારો છે. જો એક ભાગીદારની દાનત બગડે તો એ કશીક ચોરી કરે. મેં અલોપ રીતે બેસીને રાહ જોવા માંડી. બે દિવસ કાંઈ ન થયું. પણ આજે એક ભાગીદાર આઘોપાઘો થયો. બીજાએ ભાગ સાધ્યો. એણે ગલ્લામાંથી રૂપિયા ઉઠાવ્યા. એણે તો પાંચસો રૂપિયા લીધા હતા. બીજા પાંચસો મેં લઈ લીધા ! હવે બીજો ભાગીદાર માનશે કે પહેલાએ હજાર રૂપિયા ઉઠાવ્યા છે !'

ફેરિયો કહે, 'હા, હવે હું સમજ્યો. અગર એકેય ભાગીદાર ચોરી ન કરે તો તમે શેતાનો ફાવો નહિ.'

शेतान कडे, 'बराबर. अेम ज.'

इरियाअे पूछुं, 'तारे आ वात हुं बीज भासोने जषावुं?'

शेतान कडे, 'जषावो ने ! अमने वांधो नथी. अमे जषीअे छीअे के जूढा अने योर भासोनी भोट पडवानी नथी अने अमारो धंधो याल्या करवानो छे.'

